

PROGRAM

AKV 81

Návod k obsluze programů

Filosofie programu AEROKLUB

Hodinové sazby, dělení nákladů

Všechny sazby v programu jsou pojaty jako hodinové, např. 1104.- Kč za hodinu letu. Program z dané doby letu, zvolené sazby a případně typu letu (způsob startu) vypočítá prolétanou částku, kterou převede k tíži pilota buď na konto záloh nebo výkonů, jehož index byl uveden při psaní hlavní knihy jako první. Vypočítaná suma je korigována v případě, že se jedná o aerovlek ještě o tzv. aerovlekový koeficient nebo pokud se jedná o navijákový start, o startovné. Podrobný popis výpočtu částky k zaplacení je uveden v kapitolách **U/1/3**, **U/1/4** a **U/2/3**.

Indexy

Pro zrychlení přepisu z bloku časoměřiče je zaveden systém tzv. indexů. Každý člen AK (nebo jakýkoli jiný člověk či aeroklub, který se bude vyskytovat v bloku časoměřiče), má přiděleno své určité číslo (index), pod kterým vystupuje ve všech operacích programu. Seznam lze vytisknout, seznámit s ním členy AK, případně vložit do bloku časoměřiče.

Pozor! Program je koncipován tak, že indexy 1 až 699 **musí** být přiděleny členům aeroklubu a indexy 700 až 999 musí být přidělen nečlenům aeroklubu nebo cizím AK. Při tisku celkové finanční uzávěrky členů AK (v hlavním menu volba **5/3** - celkový stav kont členů AK) nejsou indexy 700 – 999 zohledněny a tudíž ani tištěny.

Typy letů

Rozdělení letů podle typu, slouží k provedení pozdějších uzávěrek náletu AK.

Pozn.: všechny typy letů kromě typu letu „Evidenční“ se započítávají do celkového náletu AK (volby - **V/4** a **V/5**)!

Rozdělení motorových letů podle typu letu

1) KOMERČNÍ - lety prováděné v rámci provozu AK na vlastních letadlech nebo letadlech pronajatých AK a které slouží k výdělečné činnosti AK.

2) EVIDENČNÍ - tyto lety se nezapočítávají do celkového náletu AK a slouží k evidenci náletu hodin a startů letadla (pokud je ve stavu AK a bylo zapůjčeno) nebo k evidenci hodin a startů pilotů AK v rámci provozu jiného provozovatele. Budou se nebo nebudou účtovat - záleží na použité sazbě. Let se vypíše v hlavní motorové knize pouze tehdy, když byla zadána nenulová sazba, (tj. let se bude skutečně účtovat). V tom případě se v rubrice "Účtovat" vypíše částka (včetně DPH) pro potřebu hospodáře AK.

Jedná se např. o imatrikulace SLI, půjčení letadla jiným provozovatelům, lety pilotů AK ve funkci instruktora nebo inspektora (v rámci provozu jiného provozovatele) atd.

3) ŠKOLA - lety AK provedené za účelem komerčního výcviku žáků na základě licence AK.

4) PRO OSTATNÍ - lety členů AK na vlastních letadlech, které se budou účtovat jiným AK nebo jiným provozovatelům.

Např. vleky cizích kluzáků piloty AK na vlastních vlečných letounech, provádění vyhlídkových letů, výsadků na vlastním letadle pro jiného provozovatele a pod. V případě, že se bude účtovat pouze benzin, vybere se příslušná sazba, která odpovídá ceně benzínu. Do poznámky je možno zapsat například "Účtovat benzin". U tohoto typu letu bude v hlavní motorové knize v rubrice "Účtovat" vypsána částka (včetně DPH), kterou má hospodář vyfakturovat.

5) VÝCVIKOVÝ - veškeré lety členů AK provedené na vlastních letadlech AK nebo cizích, které se mohou nebo nemusí účtovat na vrub pilotova konta (nebo je pilotovi hradí někdo jiný, což by bylo provedeno rozdělením při přepisu ze šmíráku do hlavní knihy). Způsob úhrady může být i na základě dodané faktury.

Z letů, které nejdou na vrub pilotova konta se jedná např. o výsadky, vleky prováděné na cizích letištích a letadlech pro jiné AK, zálety po opravách letadel, lety reprezentantů AK,.....

Rozdělení letů kluzáků podle typu letu

Rozdělení je shodné s motorovým, pouze typ letu **VÝCVIKOVÝ** je nahrazen dvěma a to: **ŽÁCI** a **PILOTI**.

Ovládání programu a datového editoru

Program se ovládá přes menu, v kterém je možno spustit volbu buď stisknutím odpovídající vysvícené klávesy nebo pomocí ovládacích šipek najet na příslušnou volbu a "Entrem" potvrdit. Lze také použít myš.

Některé další možnosti ovládání datového editoru jsou ještě popsány ve volbě **1/1** - "dopisování hlavní motorové knihy".

Ovládání datového editoru

- Esc** ukončení všech akcí.
  - F4** kopírování údaje z předchozí věty (velmi vhodné při zapisování stejných údajů při pořizování více vět).
  - Ctrl Y** výmaz věty z datového nebo textového souboru.
  - F2** přepíná mezi pořizovacím a editačním režimem (je-li to povoleno).
  - F3** vyhledávání v souborech.
  - F5** nastavení tabulátorů na položky ve větě (jednou zapne, podruhé vypne).
  - F6** možnost volby své vlastní logické podmínky v příkazu "Nová podmnožina" a z toho plynoucí označení vět v datovém souboru a následné možnosti součtovaných sestav.
  - Ctrl N** vložení nové věty před tu, na které je kurzor.
  - F7** označení začátku bloku textu.
  - F8** označení konce bloku textu.
  - Ctrl K Y** výmaz označeného bloku textu.
  - Ctrl K C** zkopírování označeného bloku textu na pozici kurzoru.
  - Ctrl K V** přesunutí označeného bloku textu na pozici kurzoru.
  - Ctrl T** výmaz jednoho slova od pozice kurzoru doprava.
  - Ctrl F5** vyvolání vnitřní kalkulačky.
- Navíc jsou ve spodním, nápovědném řádku vypsány možnosti, které lze použít.
- Pozn.: věta se převezme do souboru teprve tehdy, když je vyplněna celá (třeba i prázdnými údaji)!
Nezapiše se např. věta, která byla vyplněna částečně a potom bylo přes "Esc" ukončeno pořizování!

Další možnosti při psaní a tisku

Změnu předinstalované klávesnice (instalace je v programu Fandinst.exe) lze docílit přes **Alt-F8**.

Změnu předinstalované tiskárny (instalace je v programu Fandinst.exe) před tiskem lze přes **Alt-F6**.

Klávesu **F4** je možno použít v režimu psaní nebo opravy textu – jejím opakovaným stisknutím se mění diakritika písmene na kterém je kurzor (např. u-ú-ů-ü-u a stále dokola).

Potvrzení hlášek programu se provádí stisknutím "Enter".

Postup uvádění programu do provozu

Abyste mohli program AKV 81 začít provozovat, musíte nejprve v hlavní nabídce **7/3** - "Chcete dopsat nové členy AK?", zadat minimálně indexy a k nim příslušná jména a příjmení lidí (aeroklubů), kteří se budou vyskytovat při přepisu z bloku časoměřiče. I když není nutné mít indexy jeden za druhým, doporučuji již zde zavést jejich základní rozdělení, např.: létající členové 001-299, ULL 300-399, parašutisté 400-499, čestní členové 500-550, atd. Toto základní rozdělení je výhodné z hlediska pozdějších tisků, kde máte možnost při podmíněném výběru (volba **V/1/3**) lidi rozdělit do výše uvedených skupin.

Jak již bylo uvedeno, indexy 700-999 jsou určeny pro nečleny AK, např.: 700 - AK Rakovník, 701 - AK Beroun, 999 - cizí.....

Dále se zadá počáteční (výchozí) stav **konta záloh** (nebo je jej možno zapsat v „Jiných platbách“). Je také možno zadat počáteční (výchozí) stav **konta výkonů**, ale v tom případě musíme jeho **používání povolit!** Ke kontu výkonů bližší vysvětlení:

Minulé verze programů AKV umožňovaly sledovat komerční leteckou činnost pouze za nulovou sazbu, přičemž při nulové ceně se let objevil v zápisníku pilota, deníku letounu a v hlavní knize a neobjevil se v jiných platbách ani na daňových dokladech. Náklady na komerční lety bylo možné zjistit mimo program výpočtem: nalétané hodiny x provozní náklady. Přitom většina aeroklubů je v účetnictví nucena komerční a sportovní činnost od sebe důsledně rozlišovat.

Program AKV 81 umožňuje využít pro každého člena dvě osobní konta:

První: konto záloh je určeno pro evidenci běžné sportovní činnosti pilota, t.j. pilot skládá do pokladny aeroklubu zálohy na létání, ty se připsují v jiných platbách a od nich program odečítá prolétané hodiny.

Druhé: konto výkonů eviduje v nákladových (pořizovacích) cenách komerční činnost pilota. Částky do něj se připsují v nabídce **4/3/1** – Dopisovat platby výkonů. Toto konto lze použít několika způsoby, například:

a) Aeroklub smluvně zajišťuje reklamní lety. Mezi piloty, kteří mohou tuto reklamu zajišťovat, rozdělí finanční částku, kterou mají prolétat. (předpokládanou výši nákladů na zajištění smluvených komerčních letů). Program od této částky postupně odečítá jednotlivé reklamní lety. Tyto lety dále figurují ve veškeré letové dokumentaci, jsou evidovány v běžných cenách, nevstupují však do daňového dokladu pilota. Navíc má aeroklub možnost sledovat čerpání prostředků na konkrétní akci.

b) Aeroklub dostal dar na sportovní činnost konkrétního člena, například na závody. Na konto výkonů bude připsána tato částka, od ní se budou odečítat hodiny prolétané na závodech ve skutečných cenách. Aeroklub má přehled o čerpání darů. Člen létá za běžné ceny, ale nesnižuje se mu záloha složená na létání.

c) Další případy, kdy je třeba ocenit prolétané hodiny ve skutečných cenách a přitom je fakticky za člena platí někdo jiný.

Konto výkonů má velký význam při sledování nákladů a výnosů v podvojném účetnictví. Dosud šlo ze sestav programu AKV využít daňové doklady pilotů, jako přehled tržby od jednotlivých členů za daňové období DPH – tržba se odečítala od záloh složených piloty na létání. Dále šly využít rozpady cen letových hodin pro rozpočítání jednotlivých nákladů na lety a z nich pracovním dělením vypočítávat náklady nezbytné na zajištění komerční činnosti.

Nyní lze získat přehled o prolétaných hodinách, které si pilot hradí sám – daňový doklad pilota a o hodinách, které prolétal komerčně – přehled konta výkonů v cenách rovných nákladům na let.

Při vhodně navrženém vnitropodnikovém účetnictví jsou přehledy kont výkonů přímo podkladem pro zaúčtování nákladů.

Po zadání potřebných údajů v osobních datech pokračujte volbou

Volba U - účty, nálet letadel, sazby - zadání

U/1/2 a U/2/2 - názvy jednotlivých účtů sazeb

V těchto volbách můžete zadat názvy jednotlivých účtů pro motorové nebo kluzákové sazby, z kterých se bude sestávat **sazba** za letovou hodinu. Jako první název je implicitně uvedena DPH. Potom je možno zvolit podle potřeby dalších až šest názvů (nebo přímo čísel účetní osnovy), např. Dotace, Pojištění, LPH, Režie, Zisk, Odvod atd., na které se při provedení nabídek **V/6/1**, **V/6/4** a **V/6/2**, **V/6/5** - "účetní uzávěrka AK pro motorová letadla a kluzáky" rozpadnou celkové letové náklady ve volitelném časovém období.

Pokud Váš aeroklub zatím takto podrobné dělení nepotřebuje, není potřeba názvy psát.

U/1 - motorová letadla

U/1/1 - chcete zapsat mot. letadla, jejich vstupní nálet a revize?

Zápis do této nabídky se provede nejenom při uvádění programu do provozu, ale i v případě, že se vyskytne nějaké nové letadlo v bloku časoměřiče. U cizích letadel stačí napsat imatrikulaci, typ a že letadlo není naše (v majetku AK). To umožní, aby se při dopisování hlavní motorové knihy dal přepsat řádek z bloku časoměřiče do počítače. Pokud zadáme, že je letadlo naše, znamená to, že u něj budeme sledovat nejenom nálet, ale bude také zařazeno do „Účetní uzávěrky AK“, volby **V/6/1** nebo **V/6/2**.

Hodiny a starty zapsané do této nabídky slouží jako výchozí podklad pro denní uzávěrky letadel, pro počítání mezisoučtů hodin a startů (celkem a od GO) a pro počítání resursů a uzávěrek letadel.

Pro případ létání akrobacie je zde také uveden dotaz, zda příslušné letadlo létá akrobacii. Pokud ano, zadá se i tzv. akrobatický koeficient pro motor, což je číslo větší než jedna (např. 1,30 pro M337). Tímto koeficientem se potom při dopisování motorové knihy násobí čas v položce „z toho akro“ a následně se zohlední při uzávěrce náletu motoru příslušného letadla. Při létání akrobacie se

použije stejný způsob výpočtu času vrtule s použitím zadaného akrobatického koeficientu vrtule (nyní např. 2,00).

Na konci skupiny „Motor, vrtule“ jsou k dispozici dvě volné položky, které lze využít dvěma způsoby. Za prvé je možné sledovat nálet motoru a vrtule celkem - k zapsaným hodinám se připočítávají všechny dále odlétané zvětšené navíc o případný akrobatický koeficient. Nebo je zde možné sledovat nálet pravého motoru a pravé vrtule u dvoumotorového letadla. V prvním případě se do názvu položky uvede např. Mot.celk a Vrt.celk, ve druhém např. PMotOdGO a PVrtOdGO.

Údaje o hodinovém intervalu a čase nejbližší prohlídky se zapíše pouze jednou (samozřejmě u letadel, která nás zajímají) a program potom ve volbě **1/U/1** - uzávěrka jednoho letadla, vypíše na konci sestavy počet hodin, zbývajících do nejbližší prohlídky. Informaci programu o tom, že byla prohlídka provedena, se zadává ve volbě **1/U/3** - Chcete aktualizovat prohlídky mot. letadel?

U/1/3 - sazby za motorové hodiny

Po zvolení této nabídky se v horní části obrazovky zobrazí názvy vámi zadaných účtů (nebo prázdný rámeček pokud jste je nezadali).

Napišete imatrikulaci letadla pro které chcete zapsat sazbu, její číslo (1-99), název sloužící pro lepší orientaci při přepisování z bloku časoměřiče, např. Naši, Cizí, Technický let, Nulová, atd.... a zadáte, zda se částka bude nebo nebude připočítávat na konto pilota (A/N). Pokud budete chtít vypočítat automaticky DPH, zadejte „A“ a potom můžete zapsat až šest částek, z kterých se bude sazba skládat. Po zadání poslední a její potvrzení „Entrem“ se ve sloupci označeném DPH objeví částka, odpovídající procentům uvedeným ve volbě **Konstanty programu** – „Chcete zadat DPH?“ (procenta zapsaná v této volbě platí pro celý program!). Ve sloupci Kč/hod se zobrazí celková suma (součet jednotlivých částek + DPH), ze které bude program vycházet při výpočtu prolétaných peněz.

V sazbách, které nejsou určeny na osobní konto, program DPH nezadá. Pro tyto lety jsou totiž do sazeb zadávány pouze nákladové položky. V případě komerčních letů vypočte hospodář DPH ze skutečného příjmu, který je realizován např. prodejem letenek, vystavením faktury atd. a nikoliv z rozpadu sazeb - **V/6/1**, **V/6/4** a **V/6/2**, **V/6/5** - účetní uzávěrka AK pro motorová letadla a kluzáky.

V případě, že nejste plátcí DPH a nebudete používat rozpad sazeb, budou procenta ve volbě **Konstanty programu/1** rovny nule a do libovolného účtu 1 až 6 zadejte přímo sazbu za letovou hodinu a ostatní přejděte pomocí „Enter“. Jako vypočítaná sazba se objeví částka, kterou jste zadali.

Částka, kterou bude zatíženo konto pilota = hodinová sazba * čas letu

U/1/4 - sazby za vlečné hod.+ koeficient

Tato volba je obdobou předchozí (včetně možnosti DPH) s tím rozdílem, že zde uvedené sazby se používají v případě zápisů aerovleků a navíc je zde použit tzv. aerovlekový koeficient.

Aerovlekový koeficient je číslo v intervalu 0.0 až 1.0, kterým se násobí vypočítaná částka za vlek (pro vlekaře) a zbytek jde k tíži plachtaře. Koeficient tedy umožňuje rozdělit náklady za vlastní aerovlek mezi motoráře a plachtaře v poměru stanoveném v tom kterém aeroklubu. Nejlépe to osvětlí několik příkladů.

Způsob výpočtu sumy k zaplacení u A-startu

Příklad 1: koef.= 1.0

motorář zaplatí 100% z vypočítané částky za vlek, tj. (hod.sazba za vlečnou * čas vleku)

plachtař zaplatí: (sazba za letovou hodinu kluzáku * čas letu kluzáku)

Příklad 2: koef.= 0.0

motorář poletí zadarmo

plachtař zaplatí: (sazba za letovou hodinu vlečné * čas vleku * 1.0) + (sazba za letovou hodinu kluzáku * čas letu kluzáku)

Příklad 3: koef.= 0.3

motorář zaplatí 30% z vypočítané částky za vlek, tj. (hod.sazba za vlečnou * čas vleku * 0.3)

plachtař zaplatí: (sazba za letovou hodinu vlečné * čas vleku * 0.7) + (sazba za letovou hodinu kluzáku * čas letu kluzáku)

U/1/5 - sazby za vysazovací letadla

Zde se již známým způsobem mohou zapsat hodinové sazby za vysazovací letadla, které se použijí při zápisech seskoků v menu **3/1** – „Chcete dopisovat hlavní knihu seskoků?“

U/1/6 - sazby za ULL

Tyto sazby se použijí při zapisování letů ULL, respektive letadel, označených ve volbě **U/1/1** – „Chcete zapsat mot. letadla, jejich vstupní nálet a revize?“ jako ULL.

Nabídky **U/1/7** a **U/1/8** slouží pro přehledný výpis zadaných sazeb.

U/2 - kluzáky

U/2/1 - chcete zapsat kluzáky a jejich vstupní nálet?

Pro tuto volbu platí obecně vše, co bylo uvedeno k volbě **U/1/1**, včetně možnosti zadávat údaje pro sledování resursu do nejbližší prohlídky.

U/2/3 - sazby za plachtařské hodiny a startovné

Po potvrzení této volby se v horní části obrazovky objeví (jako u motorových sazeb) názvy jednotlivých účtů, ke kterým po zapsání imatrikulace, čísla sazby a jejího názvu doplňujete příslušné částky, z kterých se sazba skládá. O DPH platí vše co bylo uvedeno dříve. Oproti motorovým sazbám je zde navíc tzv. startovné.

Startovné je paušální částka pro jeden navijákový start, která se v případě navijákového startu připočte k vypočítané sumě za let. Je-li startů více než jeden, startovné se příslušně zvýší. Startovné se zadává analogicky jako ostatní sazby, tj. program vypočítá DPH za zadaných procent v **Konstanty programu** – „Chcete zadat DPH?“ (pokud je sazba určena na osobní konto).

Způsob výpočtu sumy k zaplacení u N a M startů

Start kluzáku - naviják.

Částka k zaplacení = (čas letu kluzáku * sazba za kluzák) + (startovné * počet startů)

Start motorizovaného kluzáku.

Částka k zaplacení = (čas letu * sazba za mot.kluzák)

Poznámka: u motorizovaného kluzáku se startovné nezadává.

Nabídky **U/2/4** a **U/2/5** slouží pro přehledný výpis zadaných sazeb.

Po zadání potřebných údajů v účtech, náletech a sazbách pokračujte volbou

K – konstanty programu

1. Chcete zadat DPH? – volba byla již zmíněna.
2. Chcete změnit počet řádek a stránkování v tiskové sestavě? – umožňuje volit parametry "pagesize" a "pagelimit" pro tiskové sestavy. Ty umožňují změnu fyzické délky stránky (danou počtem řádek) a počtu využitých řádků na tiskárně a tudíž třeba tisk na jednotlivé listy nebo na skládaný papír. Pro případ tisku na skládaný papír jsou doporučeny hodnoty pagesize=72 a pagelimit=64. Pokud nezádáte smysluplné hodnoty, budou tiskové sestavy stránkovat již po dvou řádcích!
3. Chcete zadat rok pro tiskové sestavy? - zde zadaný rok se používá v hlavičkách tiskových sestav.
4. Chcete evidovat sportovní lety? - pokud zadáte A, kurzor se při dopisování knih zastaví na této položce a vy zvolíte, zda se má let označit jako sportovní nebo nikoliv. Bližší vysvětlení je v kapitole **V/6/3** a **V/6/6** – účetní uzávěrka AK.
5. Chcete omezit editaci dat k určitému datu? – slouží k omezení editace motorové a plachtařské knihy a ostatních plateb, například po provedení čtvrtletní uzávěrky, kdy již není žádoucí jakákoliv (i neúmyslná) změna zapsaných dat.
6. Chcete N nebo A starty při dopisování? - protože se v různých aeroklubech liší poměr navijákových startů vůči aerovlekovým, je zde možnost volby, jaký typ startu se přednastaví při dopisování plachtařské knihy. Tato volba nemá vliv pro přednastavení typu startu při dopisování motorizovaného kluzáku.
7. Chcete žáky nebo piloty při dopisování? - protože se v různých aeroklubech liší poměr letů žáků vůči pilotům, je zde možnost volby, jaký typ letu se přednastaví při dopisování plachtařské knihy.
8. Chcete zadat finanční hranici a sazbové koeficienty? - důvodem k zavedení sazbových koeficientů bylo získat možnost většího postihu dlužníků a naopak zvýhodnění členů, kteří

mají na kontě dostatečnou finanční rezervu. V praxi to znamená, že je možno určit až tři finanční hranice, **například** +5000,-Kč, 0,- Kč a -500,- Kč a k nim příslušné čtyři koeficienty, **například** 0,95 pro pásmo nad hranici 5000,-Kč, 1,0 pro pásmo mezi 5000,-Kč a 0,-Kč, 1,1 pro pásmo mezi 0,-Kč a -500,-Kč a 1,2 pro pásmo pod -500,-Kč. Tyto koeficienty udávají, jakým číslem bude násobena částka kterou má pilot (parašutista) zaplatit, pokud se v okamžiku zápisu letu (seskoku) bude pohybovat zůstatek na jeho kontě v tom kterém rozmezí - nad horní hranicí, mezi horní a střední hranicí, mezi střední a spodní hranicí a pod spodní hranicí.

Příklad č.1:

Finanční hranice a sazbové koeficienty jsou stanoveny jak je uvedeno výše. Pilot má na kontě 5200,-Kč. V okamžiku zápisu z bloku časoměřiče, kdy má pilot zaplatit za prolétaný čas podle normální sazby 1000,-Kč, program odečte tuto částku od zůstatku na kontě, tj. 5200-1000 a zjistí, že výsledek (4200,-Kč) spadá mezi hranice +5000,-Kč a 0,-Kč. Tomu odpovídá koeficient 1,0 takže výsledek k zaplacení, tj. **1000,-Kč** se nezmění.

Příklad č.2:

Finanční hranice a sazbové koeficienty jsou stanoveny jak je uvedeno výše. Pilot má na kontě 6200,-Kč. V okamžiku zápisu z bloku časoměřiče, kdy má pilot zaplatit za prolétaný čas podle normální sazby 1000,-Kč, program odečte tuto částku od zůstatku na kontě, tj. 6200-1000 a zjistí, že výsledek (5200,-Kč) je větší než hranice +5000,-Kč. Tomu odpovídá koeficient 0,95 takže výsledek k zaplacení je $1000 \times 0,95 = 950$, **-Kč** a pilot zaplatí tuto sníženou částku.

Příklad č.3:

Finanční hranice a sazbové koeficienty jsou stanoveny jak je uvedeno výše. Pilot má na kontě 600,-Kč. V okamžiku zápisu z bloku časoměřiče, kdy má pilot zaplatit za prolétaný čas podle normální sazby 1000,-Kč, program odečte tuto částku od zůstatku na kontě, tj. 600-1000 a zjistí, že výsledek (-400,-Kč) spadá mezi hranice 0,-Kč a -500,-Kč. Tomu odpovídá koeficient 1,1 takže výsledek k zaplacení je $1000 \times 1,1 = 1100$, **-Kč** a pilot zaplatí tuto zvýšenou částku.

Příklad č.4:

Finanční hranice a sazbové koeficienty jsou stanoveny jak je uvedeno výše. Pilot má na kontě 100,-Kč. V okamžiku zápisu z bloku časoměřiče, kdy má pilot zaplatit za prolétaný čas podle normální sazby 1000,-Kč, program odečte tuto částku od zůstatku na kontě, tj. 100-1000 a zjistí, že výsledek (-900,-Kč) je pod hranicí -500,-Kč. Tomu odpovídá koeficient 1,2 takže výsledek k zaplacení je $1000 \times 1,2 = 1200$, **-Kč** a pilot zaplatí tuto zvýšenou částku.

Poznámka: Chcete-li použít sazbové koeficienty, **musíte jejich použití aktivovat** pro jednotlivé piloty ve volbě **7/2** – „Chcete prohlížet, změnit osobní údaje?“ – „Použít sazbové koeficienty?“. Úprava proletěné částky při použití sazbových koeficientů funguje také při dělení nákladů na let mezi různé členy (pokud má člen toto povoleno). Pokud je navíc u člena povoleno použití konta výkonů, zohledňuje se i jeho velikost při rozhodování o pásmu, do kterého se při přepisu z bloku časoměřiče zařadí.

9. Chcete používat kód zápisu? – při dopisování motorové, plachtařské a knihy ULL je volitelná možnost zápisu do položky „Kod“, která je použita jako podmínka pro výběr při uzávěrkách náletu motorových letadel nebo kluzáků. Tato možnost znamená, že při zápisu věty je Kód = 00 (volba N), nebo se kurzor zastaví a čeká na zapsání čísla (volba A). Číslo může být v rozsahu 01-98 (číslo 99 je vyhrazeno jako kód pro dělení nákladů na let). To umožňuje podle čísla kódu provést například rozúčtování nákladů na jednotlivé odbornosti v závislosti na typu (imatrikulaci) letadla, jeho náletu a pod.

Chcete dopsat letiště? – pokud využijete možnost zápisu podle JAR-FCL (viz dopisování motorové knihy), můžete po aktivaci této volby dopsat kódy a názvy letišť, která nejsou v programu uvedena.

Chcete provádět zápis podle JAR-FCL? – „A“ znamená, že při dopisování motorové knihy budete zadávat časy vzletu a přistání a letiště vzletu a přistání (viz dopisování motorové knihy). Při výpisu zápisníku člena AK budou potom tyto údaje vystupovat v sestavě, která je navržena přesně tak, jak se provádí zápis do pilotního zápisníku.

Chcete zadat údaje o AK? – pokud v účetní uzávěrce AK zvolíte možnost tisku **nesportovních** letů jako daňový doklad, budou se údaje zapsané v této volbě tisknout jako hlavička výstavce.

Provozování programu

Po zapsání nebo potvrzení všech výše uvedených údajů (voleb) je možno začít program provozovat, tj. zapisovat jednotlivé řádky z bloku časoměřiče, zadávat jiné platby, sledovat finanční konta pilotů, provádět tisky, uzávěrky atd.

Poznámka: Pro zkrácení času potřebného pro přepisování údajů do hlavních knih je mimo jiné použito na některých položkách předdeklarovaného, případně naposled použitého údaje, který je možno buď potvrdit nebo změnit. Jedná se o údaje které se vyskytují nejčastěji, např. úkol, typ letu, způsob startu atd.

Volba č.1 - hlavní motorová kniha

1/1 - dopisování

Datum - program na první položce věty nabídne aktuální datum, které máte možnost změnit. Pokud tak chcete učinit a souhlasí měsíc a rok, stačí napsat jenom číslo dne a potvrdit "Enter". Editor sám doplní měsíc a rok.

Imatrikulace - zadejte imatrikulaci letadla (letadlo musí být zapsáno ve volbě **U/1/1**) a program po potvrzení „Entrem“ převede písmena na velká a doplní typ.

Index pilota - zadejte index pilota, který letěl jako první v posádce. Pokud jej momentálně nevíte, stačí "Entrem" potvrdit nabízenou nulu a v pravé části obrazovky se objeví nabídka, z které si buď šipkami vyberete příslušného pilota nebo aeroklub a po potvrzení se tento převezme do právě pořizované věty, nebo můžete postupně zadat až čtyři písmena na která začíná hledané příjmení. Kurzor se postupně přesunuje na nejbližší jméno, které vyhovuje. Potvrzení je přes "Enter".

Index druhého člena posádky - zadáte jej samozřejmě pouze tehdy, pokud to má smysl, jinak potvrdíte nabízenou prázdnou položku „Entrem“. Pokud nevíte index druhého člena, dostanete se do nabídky po zapsání neexistujícího indexu a výběr provedete jako u pilota.

Instruktor, Palubní inženýr, Sólo - pokud je uveden druhý člen posádky, jsou tři možnosti jeho zařazení: buď je ve funkci instruktora (Instruktor? A) - potom při uzávěrci náletu budou uvedeny u tohoto letu jeho hodiny a starty jako sólo a u prvního člena posádky jako dvojí. Nebo může mít v položce „Palubní inženýr“ uvedeno A - pouze tehdy, je-li letoun při zapsání v menu **U/1/1** označen, že druhý člen létá v posádce jako palubní inženýr (AN-2). A nebo můžete poslední položku „Sólo“ označit A. Tato možnost je pro případ letu, kdy je povoleno, aby si i druhý člen posádky (i neinstruktor) mohl napsat sólo hodiny a starty. Výše uvedené se samozřejmě vyhodnotí v uzávěrci zápisníku pilota a nikoliv v uzávěrci náletu AK.

Úkol - číslo úkolu a jeho název je možno buď rovnou potvrdit a nebo změnit zapsáním jiného příslušného čísla. Pokud momentálně nevíte správné, stačí zadat 0 a program nabídne tabulku, kde si vyberete a zadáte správné číslo. V případě úkolu č.9 (Jiný) se kurzor ještě zastaví na textovém poli a vy máte možnost opravit nebo dopsat správný název (do položky se kurzor dostane stiskem klávesy „Insert“). Číslo typu letu (jako i číslo úkolu) slouží k pozdějšímu členění při provádění uzávěrek a nezáleží na textu, který jste případně zadali do položky.

Typ letu - zde platí vše jako u úkolu, včetně nabídky pomocné tabulky, pouze nelze měnit text.

Startů - zadejte počet vzletů.

Nyní se chování programu může lišit podle toho, zda máte v menu **Konstanty programu** - „Provádět zápis podle JAR-FCL?“ zvoleno Ano nebo Ne. Pokud je zadáno Ano, program se zastaví na položce času vzletu a po jeho zadání nabídne poslední použitý kód letiště vzletu. Pokud souhlasíte, potvrdíte jej „Entrem“, pokud ne, stačí opravit poslední dvě písmena. Když neznáte správný kód letiště, stačí klávesou „Delete“ vymazat jedno písmenko, „Entrem“ potvrdit a program nabídne tabulku letišť s jejich kódy. Vyhledávání probíhá obdobně jako u pilotů, tzn., že zadáváte postupně až čtyři písmena z názvu letiště (nebo použijete šipky na klávesnici) a kurzor se pokaždé posune na nejbližší název. Převzetí je přes „Enter“. Následně program vypíše pro kontrolu název letiště a posune se na položku času přistání. Po zapsání času přistání kurzor najede na kód letiště přistání a vše se opakuje jak již bylo popsáno.

Poznámka: Kódy a názvy letišť se mohou dopisovat i dodatečně v menu **Konstanty programu** - „Chcete dopsat letiště?“.

Po potvrzení kódu letiště přistání program automaticky spočítá proletěný čas a je-li číslo úkolu 8, tj. akrobacie, zastaví se na položce „**z toho akro**“. Zde můžete potvrdit nabízený čas a nebo zadat jiný, menší, po který letadlo akrobacii skutečně létalo. Tento čas bude zohledněn příslušným akrobatickým koeficientem zadaným v menu zápisu **U/1/1** - „Chcete zapsat mot. letadla, jejich vstupní nálet a revize?“. Pokud nemáte navolenu možnost provádění zápisů podle JAR-FCL, program vynechá

položky času vzletu, přistání, kódy letišť a zastaví se rovnou na položce „Čas celkem“. Tu musíte vyplnit a zapisujete dále.

Sport. let? - pokud máte v menu **Konstanty programu** - „Chcete evidovat sportovní lety?“ navoleno A, kurzor se zastaví na této položce a vy zvolíte, zda se má let označit jako sportovní nebo nikoliv. Bližší vysvětlení je v kapitole **V/6/3** a **V/6/6** – účetní uzávěrka AK.

Kód - pokud máte v menu **Konstanty programu** - „Chcete používat kód zápisu?“ navoleno A, kurzor se zastaví na této položce a vy zadáte číslo kódu v rozmezí 0 až 98 (kódem č.99 je v „Jiných platbách“ označen zápis vzniklý dělením nákladů na let – viz dále). Tato volba je určena pro ty, kterým z nějakého důvodu nevyhovuje dané dělení letů nebo úkolů a chtějí si sami zvolit jiné. Kód (číslo) se použije jako podmínka pro výběr při uzávěrkách náletu motorových letadel. To umožňuje provést například rozúčtování nákladů na jednotlivé odbornosti v závislosti na typu (imatrikulaci) letadla, jeho náletu a pod.

Noc? – zadejte, zda se jedná o noční let a potvrďte „Entrem“.

Program následně nabídne sazby týkající se daného letadla. Vyberte tu správnou (výběr sazby provedete buď pomocí šipky, nebo zadáním čísla sazby a potvrzením „Entrem“). Potom jste ještě dotázáni (pokud to má smysl), zda chcete vypočítanou částku rozdělit mezi další členy (rozdělit např. proto, že jste svezl někoho, kdo vám let nebo jeho část zaplatí a pod.). Pokud dělení nechcete, potvrďte nabízené "N" a pokračujte dál. Pokud ano, stiskněte "A" a částku příslušně rozdělte. Počet lidí na dělení není omezen; zadávají se pouze indexy členů podílejících se na dělení a procento jejich podílu na letu. Pokud jsou zadáni všichni, jichž se rozdělení platby týká, vrátíte se přes "Esc" zpět, zbylá částka se potvrdí a pokračuje se v zadání zbývajících údajů věty (Poznámka a Zapsal). Výsledkem dělení je připsání rozpočítaných nákladů na konta uvedených členů, tzn. vytvoření zápisů do kapitoly "Jiné platby" i s vysvětlující poznámkou.

Pokud se při zadávání sazby spletete, je možno se šipkou vrátit na položku "Noc?" a stisknutím "Enter" se znovu dostanete do tabulky nabízených sazeb. Údaje týkající se placení (v rámečku) jinak nelze opravovat.

Zde bych chtěl upozornit na to, že aerovleky se normálně píší do hlavní motorové knihy automaticky, při přepisování z bloku časoměřiče do hlavní plachtařské knihy a to i v případě, že se jednalo o let pro někoho, kdo přistál s kluzákem na cizím letišti. Přesto je možné zapsat do motorové knihy aerovlek zvlášť, ale není zde zajištěno ani rozdělení nákladů na let mezi vlekaře a plachtaře podle aerovlekového koeficientu (je vždy dosazen=1), ani případné dělení mezi jiné členy AK! V případě přímého zápisu aerovleku do hlavní motorové knihy, bude výpočet sumy k zaplacení proveden pouze pro vlekaře a to: $\text{suma} = \text{čas vleku} * \text{hodinová sazba}$.

Tato možnost se nejspíše využije tehdy, pokud budete chtít dopsat aerovleky vaší vlečné, které odlétala např. na závodech pro cizí kluzáky. V tomto případě patrně zadáte zvláštní sazbu – a asi ne na osobní konto. Je zde možno zadat i více startů najednou než jeden.

Poznámka – můžete zapsat libovolný text, který se bude vypisovat při tisku motorové knihy.

Zapsal – tato položka je vyplněna automaticky jménem člověka, který je přihlášen do programu a provádí zápisy nebo opravy (změny) ve větě. Viz kapitola Zaheslování úloh.

1/2 - prohlížení zápisů

Umožňuje jenom prohlížení zapsaných údajů buď podle datumu nebo podle indexů.

1/3 - prohlížení, opravy, (rušení) zápisů

Umožňuje buď prohlížení nebo i opravu (rušení) zapsaných údajů (podle datumu nebo indexů) v závislosti na tom, jaké omezující datum bylo zadáno ve volbě **Konstanty programu** - „Chcete omezit editaci dat k určitému datumu?“. Případné zrušení věty se provede přes CtrlY. **Pozor!** Zde již není možno při opravě provést rozdělení vypočítané částky mezi další lidi, provedené změny nejsou programem kontrolovány a veškerá odpovědnost leží na Vás!

To například znamená, že pokud jste původně při zápisu rozdělili peníze k zaplacení a nyní větu zrušíte, musíte zrušit i větu(y) v "Jiných platbách" tzn.tu(ty), ve které (kterých) je zachycen podíl spoloplátce!

Nebo pokud chcete změnit sazbu, čas a původně bylo provedeno rozdělení platby mezi více lidí, nově vypočítaná částka se již nepromítne do "Jiných plateb". V takovém případě je nejlépe zrušit záznam jak v Motorové knize, tak v Jiných platbách a zápis provést celý znovu.

Pokud byste někdy v budoucnu zrušili více vět, objeví se při opuštění této volby dotaz, zda chcete zrušené (neplatné) věty vymazat i fyzicky. Dotaz je uveden, protože kladná odpověď znamená vytvoření nového menšího souboru dat a indexů, což je operace trvající určitou dobu (podle velikosti souboru a rychlosti počítače). Pokud velmi pospícháte, můžete tuto akci odložit na pozdější dobu.

1/4 - tisk hlavní motorové knihy

Zde se Vás program zeptá na datum, **od** a **do** kterého chcete hlavní mot. knihu vytisknout. Sestavu připravenou k vytištění lze editovat, takže pokud by poslední řádky vycházely na začátek nové strany, je možno poslední den smazat (CtrlY - výmaz jednoho řádku nebo označit blok textu a smazat jej) a tak ušetřit papír a zlepšit celkový vzhled hlavní knihy. Až budete tisknout příště, zadáte první nejbližší vyšší datum od posledního a můžete případně znovu sestavu zkorigovat. Na závěr roku doporučuji vytisknout hlavní knihu kompletně znovu. Samotné spuštění tisku se provede stisknutím F6 a potvrzením „Entrem“ nebo F10, že je tiskárna připravena.

Poznámka: v hlavní motorové knize nebudou vytisknuty lety typu "evidenční" s výjimkou případů, které se budou účtovat.

1/5 - tisk hlavní motorové knihy s kompresí aerovleků

V předchozím případě se hlavní motorová kniha vytiskla přesně tak, jak byly zapsány jednotlivé zápisy. To vedlo v případě, že se vyskytovalo mnoho aerovleků prováděných jedním vlekařem v jednom dni na jedné vlečné k tomu, že výtisk knihy byl zbytečně dlouhý. Proto je nyní možnost tisku hlavní motorové knihy, kdy jsou všechny výše uvedené starty sloučeny do jednoho řádku. Výsledný report je potom o poznání kratší.

1/6 - tisk hlavní motorové knihy pro letadlo

Slouží ke kontrolnímu vytištění náletu konkrétního letadla (jehož imatrikulaci zadáte po volbě této nabídky) opět **od** a **do** určitého data.

1/7 - tisk hlavní motorové knihy s výběrem položek

Tato tisková sestava nabízí možnost výběru některých položek a jejich následný tisk. Zvolíte datum **od** a **do** kterého chcete tisk provést, klávesou F2 označíte položky, které budete chtít vytisknout a potvrdíte „Entrem“. Dále znovu označíte klávesou F2 položku (ky) podle kterých bude sestava tříděna a potvrdíte „Entrem“. Nyní si z nabízených možností zvolíte Vám vyhovující typ automatické sestavy.

Poznámka: Pokud by Vám nevyhovovalo pořadí položek jak jdou za sebou, můžete pořadí změnit. Najedete kurzorem na tu, kterou chcete posunout (přemístit), stisknete F9, šipkami položku přemístíte na zamýšlené místo a znovu stisknete F9. Takto můžete pokračovat i vícekrát.

Volby **1/8** a **1/9** jsou obdobou výše uvedených, pouze s rozdílem, že se týkají ULL.

Uzávěrky motorových letadel

1/U – chcete provést uzavěrky letadel?

V první nabídce **1/U/1** – „Chcete vidět (vytisknout) uzavěrku jednoho letadla?“ se zadá imatrikulace letadla, jehož uzavěrku **od** kdy do kdy chcete spočítat. Výsledná tisková sestava obsahuje nejen jednotlivé denní nálety včetně mezisoučtů, ale je také uveden celkový nálet hodin a startů **od** - **do** zadaného data a resurs do nejbližší prohlídky draku a motoru. Je zde uvedeno vše potřebné pro přímé přepisování údajů do letadlových knih. Jako upozornění je vypsáno datum roční prohlídky. Tiskovou sestavu lze editovat.

Druhá nabídka **1/U/2** - „Chcete vidět (vytisknout) uzavěrku všech letadel?“ je obdoba první s tím rozdílem, že do sestavy jsou zahrnuty nálety **od** – **do** všech letadel, u kterých jste při zápisu (Volba **U/1/1**) zapsali, že se jedná o naše letadlo.

1/U/3 – „Chcete aktualizovat prohlídky motorových letadel?“ volbu použijete v případě, že na letadle byla provedena prohlídka draku nebo motorů v intervalu zadaném v **U/1/1** – „Chcete zapsat motorová letadla, jejich vstupní nálet a revize?“. Potom se u příslušného letadla zadáním 'A' aktualizuje daná položka (drak, levý nebo pravý motor) a tím se resurs uvedený na konci uzavěrky počítá opět od správné hodnoty.

Volba č.2 - hlavní plachtařská kniha

2/1 – dopisování

Dopisování probíhá stejně jako v motorové knize včetně položky „Instruktor“. Další položkou je „Způsob startu:“. Zde mohou nastat tyto varianty:

a) *navijákový start a start motorizovaného kluzáku* – zápis se provede stejně jako v motorové knize, včetně dělení nákladů za let.

b) *aerovlekový start* - zadá se navíc imatrikulace vlečné, která větroň vytáhla, čas vleku a potom se z nabízených sazeb vybere příslušná pro vlečnou. Poté se objeví sazba za kluzák a opět se příslušná vybere. Na základě těchto údajů se v hlavní plachtařské knize objeví záznam o letu kluzáku, v hlavní motorové knize záznam o letu vlečné a konta jednotlivých pilotů budou zatížena částkami, jejichž velikost se spočítá jak bylo uvedeno výše. Případné dělení nákladů na let se provádí pouze z částky pro plachtaře a záznam o částce po dělení se projeví u podílníka v „Jiných platbách“.

Poznámka: program také umožňuje zapsat aerovlek provedený cizí vlečnou a to tak, aby se vlečná neobjevila v žádné knize (případ vytažení vašeho kluzáku na cizím letišti cizí vlečnou, kdy faktura za vlek dojde později a pilot částku dostane naúčtovánu na konto přes volbu "Jiné platby."). Pro tento případ byla zvolena fiktivní imatrikulace vlečné AAA, která způsobí, že se sazba za vlečnou vůbec neobjeví a na konto pilota kluzáku bude připočítána částka pouze za samotný let kluzáku daná použitou kluzákovou sazbou.

d) *let pro někoho* - pokud pilot přistane mimo letiště a letí se pro něj, je let zapsán v plachtařském bloku časoměříče. Aby se tyto lety nemusely dopisovat do hlavní mot. knihy dodatečně, je zapracována možnost přímého zápisu do motorové knihy v režimu dopisování hlavní plachtařské knihy.

Postup je následující: místo zadání imatrikulace kluzáku se tato položka pouze potvrdí „Entrem“ (zůstane prázdná). V editaci motorové knihy, která se následně objeví, se dopíše všechny potřebné údaje o vlečné. Výsledkem je zápis v hlavní motorové knize, na kontě motorového pilota suma k zaplacení a zápis v kapitole „Jiné platby“, kde je uvedena příslušná částka u pilota pro kterého se letělo i s vysvětlujícím komentářem. Tato částka je dána zadanou vlečnou sazbou a aerovlekovým koeficientem. Výpočet sumy se provede pouze pro čas letu vlečné a dělení nákladů je možné pro pilota vlečné.

2/2 - prohlížení zápisů

Umožňuje jenom prohlížení zapsaných údajů buď podle datumu nebo podle indexů.

2/3 - prohlížení, opravy, (rušení) zápisů

O opravách a tisku hlavní plachtařské knihy platí vše jako v motorové. Navíc je zde ale v případě zápisu aerovleku možná varianta, že jste vytvořili nejenom novou větu v Plachtařské knize a Motorové knize, ale v případě dělení nákladů i v „Jiných platbách“. To vše je potřeba si při opravách uvědomit, protože změna údajů v Plachtařské knize se již jinde neprojeví! Nejlépe je opět příslušné věty zrušit a zápis provést celý znovu.

2/4 - tisk hlavní plachtařské knihy

Stejně jako při tisku hlavní motorové knihy.

2/5 - tisk hlavní plachtařské knihy pro kluzák

Stejně jako při tisku hlavní motorové knihy.

2/6 - tisk hlavní plachtařské knihy s výběrem položek

Stejně jako při tisku hlavní motorové knihy.

Uzávěrky kluzáků

2/U - chcete provést uzávěrky kluzáků?

Tyto uzávěrky jsou obdobou motorových.

Volba č.3 - hlavní kniha seskoků

3/1 – dopisování

Princip zapisování je obdobou zapisování v motorové nebo plachtařské knize, pouze do položky „Čas letu:“ se zadá doba letu vysazovacího letadla rozpočítaná poměrně na jednotlivého parašutistu. Náklady na seskok za let jsou tedy: čas letu * sazba za vysazovací letadlo. Pokud do nákladů patří i jiné položky (půjčení padáku apod....), zapíše se tyto v „Jiných platbách“.

Ostatní nabídky jsou opět obdobou nabídek v motorové a plachtařské knize.

Volba č.4 – jiné platby (konto záloh a výkonů, letadla)

4/1 – chcete pracovat na jiných platbách?

V této nabídce se zapisují pohledávky a příjmy, které přímo nesouvisí s létáním nebo souvisí zprostředkovaně. Je sem možno psát např. výdaje za příspěvky, půjčení auta, provedené seskoky nebo naopak příjmy v hotovosti, odměny za brigády a pod. Navíc se zde automaticky objevují zápisy, pořízené při dělení nákladů na let mezi několik účastníků. Při tomto dělení (ať při motorovém nebo bezmotorovém) se zobrazuje v položce "Poznámka" například text: Úhr.'121' FOL 50%. Znamená, že se jedná o úhradu za člena, jehož index je 121, že se letělo letadlem s imatrikulací FOL a podíl dotyčného byl 50%. V případě letu vlečné pro někoho (viz dopisování plachtařské knihy) se např. napíše: Úhr.přev.'121' CRA, což znamená totéž co výše, ale bez procent, protože podíl na letu je dán sazbou vlečné a příslušným aerovlekovým koeficientem.

Všechny uvedené zápisy (částky) se zohledňují při výpočtu stavu konta příslušného jednotlivce.

Pro detailní rozlišení v uzávěrkách je možno zadat až 99 úrovní dělení (00-98) a to podle tzv. typu platby. Můžete si přiřadit jednotlivá čísla k typům plateb např. za brigády, seskoky, v hotovosti atd.. Rozpad v účetní uzávěrce AK pro jiné platby (volba **V/6/7**) je proveden právě podle typu platby. To, jestli "typ platby" využijete a jaký význam přidělíte jednotlivým číslům, záleží pouze na vás.

4/2 - chcete pracovat na platbách týkajících se letadel?

Při využití této nabídky máte možnost dopisovat přímo výdaje nebo příjmy pro jednotlivá letadla. Výdaje jsou například náklady za prohlídky, LPH, čisticí prostředky atd.. Ve volbě **5/7** - "stav konta motorového letadla" a **5/8** - "stav konta kluzáku" potom dostanete sestavu, do které vstupují výše uvedené příjmy nebo výdaje a dále příjmy dané nalétanými hodinami s příslušnými sazbami. Umožňuje to zjistit, zda sazby pro danou imatrikulaci odpovídají skutečným nákladům a není-li je potřeba změnit.

4/3 - chcete pracovat na platbách výkonů?

Zde se zapisují veškeré příjmy nebo výdaje na konto výkonů tak, jak bylo popsáno v části o uvedení programu do provozu. Volbu **4/3/A** – „aktualizace kont výkonů“ doporučuji použít v případě nestandardního ukončení programu např. výpadek el. proudu apod.

Volba č.5 - peníze na kontech členů a letadel AK

5/1 - stav konta člena AK

Zde je možno vidět nebo vytisknout stav konta jednoho člena k zadanému datu, vycházející ze zápisů v motorové knize, plachtařské knize a zápisů v "Jiných platbách". Je to v podstatě výpis všech řádků z knih a jiných plateb, kde se u dotyčného člena vyskytuje finanční částka, včetně údajů, z kterých se spočítala a výsledných součtů.

5/2 - pohyb na kontě člena AK

je podobná předchozí, ale zobrazuje výdaje nebo příjmy pouze v určitém časovém období od - do. Samozřejmě nemůže zobrazit aktuální stav konta. Výpis je pouze pro členy AK, tj. index 1 – 699.

5/3 - celkový stav kont členů AK

vypíše stav kont k zadanému datu ve formě tiskové sestavy, kterou lze kdykoliv aktualizovat a vyvést. Výpis je pouze pro členy AK, tj. index 1 – 699.

5/4 - dlužníci AK

jako volba **5/3**, ale pouze pro dlužníky, tj. členy, jejichž celkový stav konta je záporný.

5/5 – členové AK bez dluhů

jako volba **5/3**, ale pouze pro členy AK bez dluhů.

5/6 - pohyby na osobních kontech

je jako volba **5/2**, ale ve formě součtu pro všechny členy AK.

5/7 - stav konta motorového letadla

Zde se kumulují na jedné straně příjmy představované "tržbami" za odlétané hodiny v závislosti na příslušných hodinových sazbách nebo příjmy zadané v **4/2/1** – „dopisovat náklady?“ a na druhé straně výdaje zapsané tamtéž (ve volbě **4/2/1**). Vše je rozepsáno po dnech.

5/8 - stav konta kluzáku (mot. kluzáku)

Zde se opět jako v předchozí sestavě kumulují na jedné straně příjmy představované "tržbami" za odlétané hodiny v závislosti na příslušných hodinových sazbách nebo příjmy zadané v **4/2/1** – „dopisovat náklady?“ a na druhé straně výdaje zapsané tamtéž (ve volbě **4/2/1**). Vše je rozepsáno po dnech.

Volba č.6 - zápisníky členů AK**6/1 - zápisník člena AK**

umožňuje detailní výpis zápisníku pilota včetně jednotlivých uzávěrek tak, jak je požadováno, včetně časů startu a přistání a letiště startu a přistání jak je uvedeno v (nových) motorových zápisnících.

6/2 - zápisník člena AK s kompresí A a N startů

umožňuje opět výpis zápisníku pilota jako v předcházející volbě s tím, že pokud pilot odlétal jako vlekař v jednom dni více aerovleků, jsou tyto sečteny a vypsány jako jeden řádek. U plachtařských instruktorů jsou zkomprimovány aerovlekové a navijákové starty. Místo dalších členů posádky a úkolu se vypíše „různý“. Tento výpis se uplatní hlavně u motorových pilotů kteří létají hodně aerovleků a plachtařských instruktorů; umožní jej podstatně zkrátit a pomůže při sečtení hodin a startů. Nevypisují se zde časy a letiště.

6/3 - uzávěrka letů členů AK od - do

zpracuje odlétané hodiny a starty členů aeroklubu v zadaném časovém období. Výsledkem je tisková sestava, která obsahuje kompletní počty hodin a startů jak motorových, plachtařských, tak ULL, rozdělených na sólo, dvojí a instruktorské. Sestava obsahuje pouze členy AK, tj. členy s indexem 001 až 699.

6/4 – celková uzávěrka náletů členů AK

je obdobou předchozí s tím rozdílem, že navíc obsahuje nálet členů od zahájení činnosti s příslušnými mezisoučty. Předchozí celkový nálet je zadán ve volbě č. **7** - „osobní data členů AK“.

Volba č. 7 - osobní data členů AK

Sem se zapisují všechny potřebné údaje o členech AK, které slouží jako podklad pro různá kritéria výběru a také pro prvotní zadání kont a náletu. Položky "Konto výkonů k začátku roku" (pokud je povoleno!) a "Konto záloh k začátku roku" jsou zohledňovány v celkové finanční uzávěrce člena a při finanční uzávěrce členů AK (**5/3** - údaj "Banka").

Po zadání minimálně indexu, příjmení a jména je možno vytisknout z nabídky **V/2/5** - "evidenční lístky" formuláře, do kterých mohou jednotliví členové dopsat chybějící údaje (pro doplnění databanky členů) a dále lze vytisknout **V/3** – „Seznam členů s jejich indexy“ pro potřeby přepisování z bloku časoměřiče. Členy, které chceme vytisknout, **musíme ale nejdříve vybrat**, tzn. v nabídkách **V/1/2**, **V/1/3** nebo **V/1/4** zvolit nejvhodnější kritérium výběru!

Pro označení odbornosti lze použít např.: P-plachtař, M-motorář, S-skokan (parašutista), Z-závěsný letáč, U-ULL, C-cizinec, N-nelétající atd.

Pro nejvyšší kvalifikaci např.: ZM-žák motorář, SP-sportovní pilot, OP-obchodní pilot, DP-dopravní pilot, ZP-žák plachtař, PP-pilot plachtař, IM-instruktor motorový, IP-instruktor plachtařský, IPM-inspektor motorový, IPP-inspektor plachtařský, MK-pilot motorového kluzáku, N-navijákař, VL-vlekař, VY-vysazovač, ZZ-zkušební a zalétávací doložka, SKM-sportovní komisař motorový, SKP-sportovní komisař plachtař, A-držitel průkazu AFIS.

Poznámka: protože databanka lidí má mnoho položek, nevešly se již všechny na jednu obrazovku. Proto se při přecházení z jedné obrazovky na druhou používá kláves PageUp a PageDown. Pro listování mezi jednotlivými větami se používá kombinace Ctrl-End a Ctrl-Home. Na začátek datového souboru se dostanete přes Ctrl-PageUp, na konec Ctrl-PageDown. Pro zlepšení orientace při listování mezi jednotlivými členy je na druhé stránce v levém horním rohu uvedeno jméno člena ještě jednou.

Volba V - výběry, tisky, uzávěrky, export...

V/1 - výběr

POZOR! Bude se vybírat v souboru osobních dat členů AK, kde položce „Vyber“ přiřadíme buď hodnotu A (věta je vybrána) nebo N (věta není vybrána). Téměř všechny následující tisky nebo prohlížení pracují pouze s vybranými větami, tj. těmi, které mají položku „Vyber“ označenu A.

V/1/1 - zrušit vybrané

vhodné použít před každým novým výběrem, zruší všechny vybrané (označené) věty.

V/1/2 - vybrat všechny

označí (vybere) všechny věty (členy) v souboru "osobní data členů AK", tj. indexy 001-999.

V/1/3 - vybrat podmíněně

volbou této nabídky se dostanete do dalšího menu, kde můžete vybírat podle dvanácti různých údajů v osobních datech členů AK. Různými kombinacemi údajů a vybíráním nebo rušením výběru vět, můžete docílit velmi detailního rozlišení (viz „Jednoduché příklady podmíněného výběru vět“). Další zpracování je buď v tiskových reportech nebo můžete pouze prohlížet.

V/1/4 - vybrat a prohlížet ručně

zde se při prohlížení jednotlivých vět kurzor zastavuje na položce "Vyber". Zadáním A je věta označena, zadáním N neoznačena.

V/1/5 - prohlížet vybrané

prohlížení vybraných vět. Ctrl-End spustí prohlížení vybraných vět, tj. těch, které mají položku Vyber označenu písmenem A. Dalším zmáčknutím Ctrl-End výběr přeskočí na další vybranou větu.

V/1/6 - prohlížet nevybrané

prohlížení nevybraných vět. Dtto **V/1/5**, pouze kurzor se zastavuje na neoznačených větách.

Jednoduché příklady podmíněného výběru vět

1) Chceme zjistit, kdo z členů AK se dožívá v roce 2003 životního jubilea, např. padesáti let. Ve volbě **V/1/3** - "vybrat podmíněně" podle data narození potvrdíme, že chceme věty označit a zvolíme interval od 1.1.53 do 31.12.53. Přes "Esc" ukončíme výběr, zadáme **V/1/5** – „prohlížet vybrané“, zmáčkneme "Ctrl-End" a na monitoru se objeví první věta, která vyhovuje podmínce. Dalším "Ctrl-End" přeskočíme na následující atd., až program ohlásí „Není další věta“. Vybraná jména je možno samozřejmě také vytisknout, například přes volbu **V/2/1** – „tisk vybraných členů s výběrem položek“.

To provedeme tak, že šipkou postupně najedeme např. na položky Titul, Jméno a Dat_nar a klávesou F2 je označíme. Stiskneme „Enter“, odmítneme nabízenou možnost výběru podmnožiny vět (opět stiskem „Enter“) a klávesou F2 označíme v údajích pro třídění položku Jméno. Opět potvrdíme „Entrem“ a vybereme „Opis vět“. Výsledkem je automatická sestava (report), kde jsou podle abecedy vypsáni lidé dožívající se v roce 2003 padesáti let s jejich tituly a s datem narození.

2) Chceme pozvat pouze "čistokrevné" motoráře (nebo zjistit jejich počet a jména). Jsou to ti členové AK, kteří mají v kolonce "odbornost" napsáno pouze 'M'. Protože však jsou ještě další členové, kteří mají napsáno 'MP', (jsou zároveň motoráři i plachtaři), provedeme podmíněný výběr. Zvolíme **V/1/3** – „vybrat podmíněně“, jako kritérium výběru zvolíme "odbornost", potvrdíme písmenem

'A', že chceme označit věty odpovídající dané podmínce výběru, na otázku co má obsahovat položka odbornost napíšeme 'M' (jedno jestli malé nebo velké) a potvrdíme. Potom znovu ve výběru podle odbornosti odznačíme (uvedeme 'N') všechny věty odpovídající dalšímu výběru, tj. kteří mají v odbornosti uvedeno 'P'. Výsledkem je označení všech členů v souboru osobních dat, kteří odpovídají zvolenému kritériu výběru, tj. jako odbornost mají uvedeno pouze 'M'.

Potom můžeme ve volbě **V/1/5** – „prohlížení vybraných členů“ věty pomocí „Ctrl-End“ prohlížet, ve volbě **V/2** – „tisk reportů“ vytisknout třeba všech sedm možných reportů, které nám volba dává, ve **V/3** – „tisk seznamů (ne)členů AK“ vytisknout nabízené seznamy a nebo ve **V/2/1** – „Tisk vybraných členů s výběrem položek“ vytisknout libovolné údaje z databanky. Na konci automatické sestavy je vždy uveden počet vět, který v tomto případě říká, kolik je čistokrevných motorářů.

3) Chceme znát pro potřebu ročního hlášení 1998 počet žáků kluzáků od 18 do 26 let. V podmíněném výběru podle kvalifikace zvolíme možnost označit věty (zadáme A) a do položky napíšeme ZP. Potvrdíme „Entrem“. Tím jsme si v množině dat vybrali všechny členy, kteří splňují podmínku, že jsou žáky kluzáků. Dále v podmíněném výběru podle data narození odznačíme (uvedeme N) všechny věty, od data narození 1.1.1981 do 1.1.1998. Tím je zrušeno označení vět, kde jsou žáci kluzáků mladší 18 let. Dále v podmíněném výběru vět opět podle data narození odznačíme věty od data narození 1.1.1900, do 31.12.1971. Tím je zrušeno označení vět, kde jsou žáci kluzáků starší 26 let.

Ve volbě **V/2/1** - „tisk s výběrem položek“ máme na konci sestavy uveden počet vět, tj. počet žáků kluzáků od 18 do 26 let.

V/2 - tisk reportů

Máme-li vybrané členy, můžeme jejich seznam nejenom prohlížet na obrazovce počítače, ale samozřejmě můžeme seznam i vytisknout. K tomu slouží následující volby.

V/2/1 - vybrané členy s výběrem položek

Tato tisková sestava nabízí možnost výběru nabízených položek a jejich následný tisk. Klávesou F2 označíte položky které budete chtít vytisknout a potvrdíte „Entrem“. Dále znovu označíte klávesou F2 položku (ky), podle kterých bude sestava tříděna a potvrdíte „Entrem“. Pokud by Vám nevyhovovalo pořadí položek jak jdou za sebou, můžete pořadí změnit. Najedete kurzorem na tu, kterou chcete posunout (přemístit), stisknete F9, šipkami položku přemístíte na zamýšlené místo a znovu stisknete F9. Takto můžete pokračovat i vícekrát.

V/2/2 - tisk platnosti průkazů a period vybraných

po volbě této nabídky si můžete vybrat z nabízených možností tu potřebnou.

V/2/3 - adresy na samolepící štítky

Připraví sestavu pro tisk vybraných členů na samolepící štítky.

V/2/4 - adresy na obálky A5

Připraví sestavu pro tisk vybraných členů na obálky formátu A5.

V/2/5 - evidenční lístky vybraných členů

Připraví sestavu pro tisk evidenčních štítků vybraných členů pro potřeby doplnění nebo změn v databance členů AK.

V/2/6 – stav konta vybraných

umožňuje vytisknout detailní finanční uzávěrku členů, které označíte v nabídce **V/1** - "výběr". Program potom postupně provádí uzávěrky vybraných členů a ihned je posílá na připravenou tiskárnu.

V/2/7 – zápisník vybraných

tiskne obdobným způsobem jako V/2/6, ale uzávěrku zápisníků vybraných členů.

V/2/8 – stav konta a zápisník vybraných

Nabídka v sobě slučuje dvě předchozí a uplatní se tak jako ony hlavně na konci sledovaných období, kdy je potřeba seznámit členy AK s tím za kolik a co nalétali a tudíž je potřeba vytisknout najednou velké množství uzávěrek.

V/3 - tisk seznamů (ne)členů AK

umožňuje tisk standardních sestav.

V/3/1 - seznam vybraných členů AK.

V/3/2 - seznam vybraných členů AK s jejich indexy - podle abecedy.

V/3/3 - seznam vybraných členů AK s jejich indexy - podle indexů.

V/3/4 - seznam vybraných členů AK s adresami.

V/3/5 - telefonní seznam vybraných členů AK

V/3/6 - seznam n e č l e n ů AK připraví k tisku sestavu s indexy 700 až 999, tj. nečlenů aeroklubu a to podle indexů.

V/4 - uzávěrky náletu AK - motorové

V/4/1 - podle typu letu s indexem 001 - 699 (mimo evidenčních)

V/4/2 - podle typu letu s indexem 700 - 999 (mimo evidenčních)

V/4/3 - podle typu letu evidenční

Připraví k tisku sestavu, kde jsou vypsány všechny evidenční lety. Každý řádek obsahuje datum, index, jméno, imatrikulaci letadla, starty, čas a poznámku.

V/4/4 - podle úkolu

V/4/5 - v noci

V/4/6 - podle kódu zápisu

V/4/7 - pro odvody nájmu AeČR

Pokud by Vám dané volby přece jenom nevyhovovaly, můžete využít možnost datového editoru PC Fandu jak je popsáno v kapitole "Příklady výběru vět a uzávěrek."

V/5 - uzávěrky náletu AK - kluzáků

V/5/1 - podle typu letu s indexem 001 - 699 (mimo evidenčních)

V/5/2 - podle typu letu s indexem 700 - 999 (mimo evidenčních)

V/5/3 - podle typu letu evidenční

V/5/4 - podle způsobu startu

V/5/5 - podle nalétaných kilometrů

V/5/6 - pro vyhlídkové lety kluzáků a mot.kluzáků

V/5/7 - pro zjištění hodnot při stanovení životnosti kluzáků L-13 dle bulletinu L13/60

V/5/8 - podle kódu zápisu

Pokud by Vám dané volby přece jenom nevyhovovaly, můžete využít možnost datového editoru PC Fandu jak je popsáno v kapitole „Příklady výběru vět a uzávěrek."

V/6 - účetní uzávěrka AK

Je speciální uzávěrka pro potřebu hospodáře AK. Jejím výsledkem jsou

a) tiskové součtované sestavy rozpadu sazeb jednotlivých letadel na částky, z kterých se sazby skládají. Názvy sazeb jsou například: Členové AK, Vyhlídka, Nájem, Ostatní AK, Letecká škola, Technický let, AeČR, Cizinci rovně, Cizinci akro, Komerční... Tyto uzávěrky za dané období jsou buď pro všechna vaše letadla, volby **V/6/1** a **V/6/2** nebo můžete letadla vybírat jednotlivě, volby **V/6/4** a **V/6/5**.

b) tiskové sestavy částek (daňové doklady), které zaplatili jednotliví členové AK za létání ať už jako výdaje za lety nebo příjmy přes jiné platby (u nesportovních letů s vyčíslením DPH). Jsou určeny pro finanční úřad. Jsou to doklady, na jejichž základě byl proveden odvod DPH za členy AK. Vzniknou tak, že program postupně prohledává v zadaném časovém období indexy od 1 do 699 (což jsou indexy členů AK) a pokud některý člen létal za peníze, tzn. zaplatil určitou částku, vytvoří tiskový report pro daného člena a pošle jej rovnou na tiskárnu. Prohledávány jsou zápisy v motorové a plachtařské knize, knize seskoků a zápisy v "Jiných platbách" vzniklých dělením nákladů na let. K této uzávěrce bližší vysvětlení: Aeroklub, který má z hlediska účetnictví rozděleno létání na vnitřní a komerční, musí pro účely kontroly FÚ provést rozdělení letů na

- a) sportovní, tj. vnitřní účtování letů na soutěžích a závodech
- b) výcvikové a školní tj. komerční lety (komerční účtování) včetně letů členů AK, pokud má člen smlouvu s aeroklubem.

Vzniklým přehledem dojde k výpočtu poměru, kterým se přepočítávají v závěru roku nákladové částky - telefon, el. energie, odpisy, daň z nemovitosti, náklady účetnictví a případně další dle potřeb. Uvedené podklady slouží pro výpočet daně z příjmu. Celkové částky z vnitřního účetnictví pak slouží k výpočtu koeficientu daně z přidané hodnoty.

Tyto uzávěrky za dané období jsou buď pro všechny vaše piloty, volba **V/6/3** nebo můžete piloty vybírat jednotlivě, volba **V/6/6**. Zde lze ještě navíc zvolit možnost výpisu jako daňový doklad, což znamená, že do hlavičky výstavce se budou vypisovat údaje zapsané v menu **Konstanty** programu „Chcete zadat údaje o AK?“. Jako další se v hlavičce vypíší data pilota, kde v položce IČO bude číslo zapsané v osobních údajích členů v položce ČOP a v položce DIČ číslo zapsané v osobních údajích členů v položce RČ (databanka členů).

Volba **V/6/7** – „Účetní uzávěrka Jiných plateb“. Zde je pět možností uzávěrek „Jiných plateb“ dělených dle kódu zápisu a volba **V/6/7/6** týkající se nákladů na letadla, zapsaných v **4/2**. K uzávěrce **V/6/7/5** – „Uzávěrka pro max. 6 kódů plateb – součtovaná“. Ta umožňuje zvolit až šest kódů plateb použitých v „Jiných platbách“, k těmto kódům vypsát nasoučtované jednotlivé položky a podle volby sečíst ještě vybrané kódy mezi sebou. Tato sestava se vztahuje na jednotlivé piloty a zadané období.

V/7 - export (vymazání) dat ve formátu .dbf

Pro případné další zpracování jinými databázovými programy je zavedena tato možnost. Můžete si vybrat, který ze souborů bude exportován ve formátu .dbf do adresáře, kde je umístěna úloha AKV81.

- V/7/1** - Motorová kniha
- V/7/2** - Plachtařská kniha
- V/7/3** - Jiné platby
- V/7/4** - Náklady
- V/7/5** - Vybraní členové AK

Po použití lze exportovaná data smazat, aby zbytečně nezabírala místo na disku - nabídka **V/7/6**.

V/8 – kontrola platnosti průkazů a period

Umožní vytisknout piloty AK, kteří mají k zadanému datu propadlou platnost některého z průkazů uvedeného v **7** – „Osobní data členů AK“. Lze samozřejmě zvolit datum budoucí a tím si zkontrolovat platnost třeba s předstihem tří měsíců.

V/8 – kontrola platnosti prohlídek a rezursů letadel a kluzáků

Je obdobou uzávěrky výše uvedené.

Volba Z -zálohování, obnova a zrušení dat

Tato volba je pro případ poruchy hardware počítače.

Pokud dojde při provozu ke změně jakéhokoliv datového souboru (dopsání, zrušení, oprava vět), program při ukončení sám nabídne možnost vstupu do zálohovacího menu, kde máte možnost zálohovat změněné soubory. Pokud tak neučiníte, program Vám při příštím ukončení možnost nabídne znovu atd. Nabídka se neobjeví až v okamžiku, kdy jste provedli zálohování.

Z/1 – chcete zálohovat?

Samotné zálohování je rozděleno na patnáct částí, protože všechna data není nutno zálohovat stejně často.

Z/2 - vybrat diskovou mechaniku k zálohování (obnově) dat?

Zálohování (archivace) dat se provádí volitelně buď na disketu nebo do adresáře ZAL_AKV na disku. Stačí zadat pouze jednu. Pokud byste museli instalovat program kompletně znovu, je potřeba nejdříve nainstalovat program AKV81, potom touto volbou zvolit správnou mechaniku a teprve potom provést obnovu dat z diskety.

Z/3 - chcete obnovit všechna data

V případě havárie PC je možno po novém nainstalování programu AKV81, zvolení archivačního média (volba **Z/5**) a spuštění této volby plně obnovit všechna data.

Z/4 - chcete mazat data?

Po potvrzení této nabídky máte k dispozici dvě následující:

Z/4/? - chcete smazat část dat...?

Použije se, pokud již uplynula doba, po kterou chcete kontrolovat např. přestávky v létání nebo mít přímo přístupná data. Program potom do zadaného data (včetně) smaže všechny položky v souborech týkajících se motorových letů, plachtařských letů, plateb na konta výkonů a záloh a nákladů na letadla. Dále provede aktualizaci stavu konta a náletu v souboru s údaji o členech AK a aktualizuje rovněž nálet hodin a startů zadaných ve volbách **U/1/1** a **U/2/1**. Pro případ potřeby je samozřejmě vhodné mít všechna data uschována na disketě!

Z/4/! – chcete smazat kompletně...?

smaže všechny záznamy v souborech týkajících se motorových letů, plachtařských letů, plateb na konta výkonů a záloh a nákladů na letadla. Použití je na konci kalendářního roku v případě, že nechcete sledovat přestávky v létání. Zapisování potom začíná od nuly (prázdné soubory). V tomto případě ale *musíte sami* aktualizovat údaje o stavu konta člena AK k začátku roku, jeho nálet i nálet motorových a plachtařských letadel. Proto je lepší použít předchozí volbu. Pro případ potřeby je samozřejmě vhodné mít všechna data uschována na disketě!

Doplňující údaje.

Zaheslování úlohy

Celá úloha (potažmo některé nabídky v menu), je zaheslována celkem ve dvaceti přístupových úrovních. Při spuštění je uživatel dotázán na heslo, které mu umožní provozovat úlohu v jemu odpovídajícímu přístupu. Z toho vyplývá i částečně jiný vzhled (počet) zobrazených nabídek, podle toho s jakým heslem (přiřazenou úrovní přístupu) byl program spuštěn.

Pokud je při spuštění programu žádost o zadání hesla potvrzena pouze odklepnutím „Enter“, program se spustí s nejnižší úrovní přístupu, tj. pouze prohlížení souborů, výběry a tisky. Není umožněno žádné měnění ani dopisování dat.

Změna hesel

Výše uvedená hesla a jména si může provozovatel změnit. Spustí program UFANDB.exe, potom si z nabízených možností zvolí "Instalace úlohy" a potvrdí "Entrem" nabídku *.RDB. Nyní si musí vybrat úlohu, ve které chce změnit hesla, tj. v našem případě AKV81.rdb. Protože se po instalaci podle doporučeného postupu úloha AKV81.rdb nenachází v tom samém adresáři jako UFANDB.exe (t.j. AERO81), je nutno kurzorem najet na jméno adresáře \AKV81, potvrdit "Entrem", vybrat úlohu AKV81 a znovu potvrdit. Nyní se objeví nabídka:

Katalog
Uživatelé
Nové heslo

Provozovatel vybere položku "Uživatelé" a tím se dostane do kapitoly projektu, ve které jsou hesla deklarována. V programu je připraveno několik řádků s předdeklarovaným jménem Josef, různými hesly (1 až 6) a různou přístupovou úrovní. Údaje se přepíše (změní) podle potřeby, případně je možno celý řádek zrušit (Ctrl-Y). Každé heslo má tedy přiřazené konkrétní jméno přihlašovatele, které se později vypisuje při zapisování nebo prohlížení souborů (pouze prvních šest písmen) a číslo úrovně přístupu. Jména a hesla jsou uvozovkách, úroveň přístupu v závorkách. **Každému heslu je možno přiřadit i několik úrovní přístupu, oddělených čárkou.** Číslo 99 neměňte!

Příklad č.1:

'Žežulka',99, '12345', (1,11);

znamená, že pan Žežulka, který se přihlásil heslem 12345 bude moci zapisovat a opravovat v Motorové knize, volit, zda se při pořizování vět bude zapisovat i do položky "Sportovní let?",

aktualizovat prohlídky motor. letadel (i ULL), zapsat vstupní nálet a revize na motorových letadlech a výše uvedené i zálohovat.

Protože je při prohlížení zobrazováno pouze prvních šest písmen ze jména přihlašovaného, bude zobrazováno pouze Žežulk. Ukončení editace je přes "Esc".

Příklad č.2:

'Novák' ,99, '654321', (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20);

znamená, že pan Novák, který se přihlásil heslem 654321 bude moci v programu do všech úrovní přístupů.

Celou instalaci potom může provozovatel ještě zaheslovat celkově, tj. zvolí nabídku "Nové heslo" a zadá jej (pro kontrolu dvakrát). Potom se lze při pozdější volbě "Instalace úlohy" dostat do kapitoly s hesly pouze přes nové heslo. Tím je zaručeno, že nepovolaná osoba nemůže změnit a ani vidět hesla uživatelská.

Předdeklarovaná jména, přihlašovací hesla a úrovně přístupů v programu **AKV81**, tak, jak se zobrazí před jejich první změnou:

<u>jméno</u>	<u>heslo</u>	<u>úrovně přístupů</u>
'Josef'	,99,	'1', (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13,14,15,16,17,18,19,20);
'Josef'	,99,	'2', (2);
'Josef'	,99,	'3', (3);
'Josef'	,99,	'4', (4);
'Josef'	,99,	'5', (5);
'Josef'	,99,	'6', (6);

Tabulka úrovní přístupů do programu AKV81

Úroveň přístupu č.:	Umožňuje:
1	Zápisy a opravy v motorové knize, volba sportovních letů, aktualizace prohlídek motor. letadel (i ULL). Zálohování motorové knihy, ostatních plateb a konta výkonů.
2	Zápisy a opravy v plachtařské knize, volba sportovních letů, aktualizace prohlídek kluzáků, volba A nebo N startů při dopisování, volba žáků nebo pilotů při dopisování. Zálohování plachtařské a motorové knihy, ostatních plateb a plateb výkonů.
3	Zápisy a opravy v hlavní knize seskoků. Zálohování knihy seskoků, ostatních plateb a plateb výkonů.
4	Zápisy a opravy v ostatních platbách, jejich zálohování.
5	Zápisy a opravy v platbách výkonů, jejich zálohování.
6	Zápisy a opravy v platbách týkajících se letadel, jejich zálohování.
7	Dopisovat nové členy AK, zálohování databanky.
8	Opravovat data členů AK, zálohování databanky.
9	Rušit záznamy o členech AK, zálohování databanky.
10	Zapsat názvy jednotlivých motorových a kluzákových účtů, zapsat kódy (názvy) ostatních plateb, zapsat názvy nákladů na letadla, zadat procenta DPH pro automatický výpočet, zálohování výše uvedeného.
11	Zapsat vstupní nálet a revize na mot. letadlech, zálohování výše uvedeného.
12	Zadat (změnit) sazby za motorové hodiny, sazby za vlečné hodiny (vč. aerovlekového koeficientu) a sazby za ULL, zálohování výše uvedeného.
13	Zapsat vstupní nálet a revize na kluzácích, zálohování výše uvedeného.
14	Zadat (změnit) sazby za hodiny a startovné na kluzácích, zálohování výše uvedeného.
15	Zadat (změnit) sazby za hodiny u výsadkových letadel, zálohování výše uvedeného.
16	Zadat finanční hranice a sazbové koeficienty.
17	Omezení editace dat k určitému datumu.
18	Zálohovat všechna data.
19	Obnovit všechna data.
20	Smazat část (nebo kompletně) data z hlavních knih, jiných plateb a nákladů.

Tiskárna, Fandinst.exe

Zde bych chtěl upozornit na webovou stránku www.alis.cz, kde jsou uvedeny nejčastější problémy a řešení s tiskem. Dále bych chtěl konstatovat, že program AKV pracuje korektně jako DOS úloha pod OS systémy Win 95, 98, 2000 a XP (ME nezkoušeno). **V systému 2000 a XP je potřeba pro korektní zobrazení programu AKV použít ke spuštění dodávaný bat soubor AK.bat** (důležitý příkaz MODE CON: LINES=25), případně nastavit ve vlastnostech programu cmd.exe (tj. program OS pro DOS aplikace), záložka možnosti, možnosti zobrazení, vlastnost „celá obrazovka“.

Program AKV umožňuje poslat na tiskárnu váš vlastní download. Pokud byste toho chtěli využít, zvolte v dané nabídce možnost "Download na tiskárnu?". V takovém případě se zavolá soubor DOWNLOAD.bat, nacházející se v adresáři, kde je umístěn program AKV81.rdb, který musí zajistit vše co potřebujete.

Obecně probíhají všechny výstupy na tiskárnu ve standardním ASCII kódu a escape sekvence jsou standard EPSON.

Součástí dodávky je i instalační program FANDINST.exe, po jehož spuštění lze definovat konfigurační program FAND.cfg (pípnutí při chybě, dotaz před opuštěním editoru, barvy atd.) a ve kterém je také i část týkající se tiskárny. V té se mohou nastavit kódy posílané programem na tiskárnu. Jedním z důležitých údajů je i "Reset tiskárny". Sekvence, která je zde uvedena (1B40), je vždy poslána před tiskem, takže pokud jste nahráli váš download, bude tento ztracen! Aby k tomu nedošlo, můžete ve Fandinst.exe sekvenci vymazat - nechat ji prázdnou.

Pokud by vám z nějakých důvodů nastavená konfigurace nevyhovovala, je jí možno samozřejmě změnit. Po spuštění FANDINST.exe jste vedeni velmi srozumitelnou nápovědou, takže další vysvětlování není nutné.

Tisk v PC FANDu 4.2

Instalační program FANDINST.EXE zapíše do souboru FAND.CFG potřebné parametry pro chod programu včetně tiskových. Umožňuje po spuštění nainstalovat až 10 typů tiskáren. Při instalaci se také určí, na který port bude tisk vystupovat (LPT1, 2...). **V případě provozování programů AKV pod OS Win 95, 98, 2000 a XP doporučuji nastavit tisk přes „logický port“.**

Lze také nainstalovat, zda se menu pro výběr tiskárny objeví před každým tiskem, tj. po stisku F6, CtrlF6 nebo CtrlKP. Pokud byste zadali A, nefungují ale korektně výstupy sestav, které za normálních okolností nevyžadují potvrzení k tisku ze strany uživatele (hromadný tisk daňových dokladů a pod.). Proto je s dodávanými programy tento parametr nastaven standardně jako N (viz následující nastavení).

FANDINST.EXE / Konstanty / Výběr tiskárny před tiskem A/N? A

Po vyvolání tisku (F6, CtrlF6, CtrlKP nebo přímo z programu) se místo hlášky *F10 (ESC) nastavte tiskárnu!* objeví seznam nainstalovaných tiskáren (jako při AltF6) s nastavenou aktivní tiskárnou a možností změny.

FANDINST.EXE / Tiskárna

Standardní instalace od distributora obsahuje tyto typy tiskáren:

Eps – bez	pro tiskárny Epson a kompatibilní	bez kódování češtiny
Eps – Kam	pro tiskárny Epson a kompatibilní	Kamenických
Eps – Lat	pro tiskárny Epson a kompatibilní	Latin2
DJ – PCL3	inkoustové (s jazykem PCL3)	Latin2
LJ – PCL5	laserové (s jazykem PCL5)	Latin2
IBM – bez	bublínkové	bez kódování češtiny
IBM – Lat	bublínkové	Latin2

Poznámka: výjimky a známé nastavení pro další konkrétní typy tiskáren jsou dostupné na webu firmy Alis www.alis.cz !

Pro řízení všech typů tiskáren se používají tzv. escape sekvence, které se zadávají v hexadecimálním tvaru (např. 1B=Esc) podle manuálu tiskárny.

Podpora diakritiky.

Na rozdíl od klávesnice a obrazovky PC FAND neobsahuje podporu diakritiky pro tiskárnu. Proto musí tiskárna umět češtinu (slovenštinu) sama (hardwarová podpora je samozřejmě lepší). Nebo musí být použita podpora systémová (rezidentní program). Důležité je, že lze tisknout na

tiskárnu v jiném kódování diakritiky než probíhá zpracování na počítači, případně může být tiskárna bez podpory diakritiky (viz parametr kód). Pokud tiskárna obsahuje hardwarovou podporu diakritiky, je často třeba ji aktivovat, nejčastěji přidáním speciální Esc-sekvence do resetu. U tiskáren s jazykem PCL-3 se pro nastavení kódové stránky 852 (Latin2) používá sekvence 1B 28 31 37 55 a pro kód Kamenických sekvence 1B 28 31 38 55 .

FANDINST.EXE / Tiskárna / kód (KL, KN, LK, LN)

Tento parametr umožňuje překódování výstupu na tiskárnu a tak pro tisk použít jiné kódování diakritiky než pro vlastní zpracování dat. Častá kombinace je pro PC (data) kódování Kamenických a pro tisk Latin2. Kód je dvouznaková konstanta:

KL	kamenických -> latin2
KN	kamenických -> bez diakritiky
LK	latin2 -> kamenických
LN	latin2 -> bez diakritiky
nezadáno	bez překódování

Čeština.

Pokud se týká diakritiky, dodává se program v kódu Latin2. Češtinu nebo slovenštinu při pořizování dat (změnu klávesnice) je možno zvolit výběrem klávesnice přes Alt F8.

Příklady výběru vět a uzávěrek přes dat.editor PC Fandu

Protože požadavky aeroklubů na výběr vět z hlavních knih jsou velmi různorodé, nebylo možno je všechny zapracovat do standardního programu. Pro tento případ je možno využít velice výhodnou vlastnost datového editoru PC FANDu, a to výběr vět podle zadaných podmínek.

Provedení výběru vět

Princip spočívá v tom, že zvolíme kritéria výběru (označení) vět, a potom provedeme součtovou nebo totálovou sestavu. Výsledkem jsou uzávěrky např. vyhlídkových letů, nálet na jednotlivých letadlech, nálety za určité období atd, atd.

Výběr vět a sestavy se provede v příslušném datovém souboru (v režimu prohlížení) přes klávesu F6-akce, po jejímž zmáčknutí se objeví menu

"Opis"
 "Kontroly"
 "Nová podmnožina"

Zvolíme volbu "Nová podmnožina" a na spodním řádku obrazovky napíšeme podmínku pro výběr vět. Zde máme dvě možnosti:

Pokud se jedná o jednoznakovou položku ve větě, např. typ letu nebo o jednoznačnou položku např. datum, je výhodné napsat název položky = (rovná se) nebo > (je větší než) nebo < (je menší než) "něco" a potvrdit entrem. Jste-li na začátku souboru (první větě) a zmáčknete "PgDn", začne program postupně prohledávat větu po větě, až se zastaví na první, která splňuje zadanou pravdivostní podmínku. Dalším mačkáním "PgDn" můžeme postupně prohlížet všechny vybrané věty. Výše uvedený způsob však vyžaduje naprosto přesný zápis údaje ve vztahu k nadeklarované délce položky a jejímu typu, což může u víceznakových položek způsobovat problémy, které se projeví tak, že věta není nalezena, ačkoliv se na první pohled zdá zadání v pořádku. Pokud třeba zadáte imatr='COA', nebude nalezena žádná věta (i když se uvedená imatrikulace v mot.knize vyskytuje), protože délka položky pro imatrikulaci je nadeklarována na 5 znaků. Museli byste provést zápis takto: imatr=~'coa '. Nebo při použití hledání podle indexu musíte zapsat např. index > '099'; ne '99'. Uvozovky se píší, protože imatrikulace i index jsou položky textového typu. Seznam názvů nejdůležitějších položek a jejich typ bude uveden na konci této kapitoly.

Druhou možností je využít funkce pos, tj. určení podřetězce v textu. Syntaxe je: pos(TextVýraz1,TextVýraz2,['Podmínky']). Provede se vyhodnocení obou textových výrazů a je vyhledán první výskyt hodnoty TextVýraz1 v textu daném hodnotou druhého argumentu TextVýraz2 podle podmínek daných třetím argumentem Podmínky. Funkce vrací pozici prvního znaku

nalezeného výskytu. Pokud žádný výskyt nebyl nalezen, vrací funkce hodnotu 0. Argument 'Podmínky' je textová konstanta, která může obsahovat následující významové znaky:

'w' ... jsou hledána jen celá slova

'~' ... lexikální hledání

'u' ... hledání probíhá bez rozlišení malých a velkých písmen

Příklady jednoduchého výběru vět

1) `pos('coa',imatr,'~')>0`

.....označí (vybere) všechny věty v motorové knize, kde se vyskytne letadlo této imatrikulace bez ohledu na to, jakými písmeny byla napsána

2) `pos('2',typletu)>0`

..... označí (vybere) všechny věty v motorové knize, kde byl typ letu č.2, tj. evidenční

3) `pos('foto',ukol,'~')>0`

.....vybere všechny věty v souboru motorová nebo plachtařská kniha (podle toho kterou prohlížíme), kde v je položce Úkol zapsáno foto, ale i fotogr. nebo fotolet

4) `pos('m',odbornost,'~')>0`

.....vybere všechny věty v souboru Banka7, kde jsou zapsáni motoráři

Příklady kombinovaného výběru vět

Podmínky výběru lze navzájem kombinovat pomocí logických operátorů, t.j.:

`^...ne`   `&...a současně`   `|...nebo`

`=>...jestliže, pak`   `<=>...právě když`

Logickým operátorem je také `in` - je prvkem množiny konstant nebo intervalů konstant. Syntaxe: `Operand in [SeznamArgumentů]`. Jednotlivé argumenty v seznamu jsou odděleny čárkou a jsou to konstanty nebo intervaly konstant: Konstanta .. Konstanta. Hranaté závorky se skutečně píší. Operand a argumenty mohou být číselné nebo textové, ale vždy stejného typu. Výsledek je logického typu.

1) `(pos('6',typukol)>0 & pos('coa',imatr,'~')>0)`

....vybere v souboru MoKnih věty, kde OK-COA létala vyhlídky

2) `(pos('6',typukol)>0 & pos('coa',imatr,'~')>0 & datum in [1.1.2002..30.6.2002])`

.....vybere věty, kdy v prvním pololetí 2002 OK-COA létala vyhlídky

3) `((pos('z-142',typ,'~')>0 | pos('z-43',typ,'~')>0) & datum in [1.1. 2002..30.6. 2002])`

....vybere věty, kdy v prvním pololetí 2002 létaly typy Z-142 a Z-43

Takto lze kombinovat různé podmínky a vybírat věty podle Vašich představ.

Výpis sestav z označených vět

Máme-li vybrané věty, zmáčkneme opět F6 a zvolíme nabídku "Opis". Údaje pro třídění necháme bez povšimnutí, tzn., že pouze potvrdíme "entrem". Z další nabídky zvolíme "Totály". Nabídku "Vyber řídící údaje" můžeme nebo nemusíme využít, záleží na tom, zda chceme mít ve výsledné sestavě odděleny věty, kde dochází právě ke změně řídícího údaje. Např. zvolíme-li jako řídící údaj datum, budou v sestavě odděleny řádky jednotlivé dny (každý den na novém řádku). Výběr údajů je F2, viz spodní nápočkový řádek na obrazovce. Nechceme-li využít, použijeme "Enter". Potom již v další nabídce označíme klávesou F2 žádané součtové údaje, např. čas a starty, potvrdíme "entrem" a máme k dispozici sestavu s jednotlivými mezisoučty a koncovým součtem. Tuto lze i vytisknout.

Vše vypadá na první pohled složitě, ale po chvíli zjistíte, že tomu tak není.

Jména nejdůležitějších položek ve větách. První je uveden název položky tak, jak jej vidíte na obrazovce, druhý je název jak jej zná program, třetí je typ položky (A=textový typ; F=číselný typ; N=číslo text.typu; B=bulský typ; D=datumový typ) a čtvrtý délka položky nebo maska pro datum.

Motorová kniha:

Datum=Datum:D,'DD.MM.YYYY'; Imatrikulace=Imatr:A,5; Typ=Typ:A,6; Index
 pilota=Index:N,3; Index druhého čl.=DIndex:N,3; Instruktor=Dvoji,B; Sólo=Solo:B; Číslo
 úkolu=TypUkol:N,1; Úkol=Ukol:A,25; Čas=Cas:D,'hh.mm'; Startů=Startu:F,2.0; Typletu=TypLetu:N,1;
 Poznámka=Poznamka:A,20;

Plachtařská kniha:

Datum=Datum:D,'DD.MM.YYYY'; Imatr.větroně=Imatr:A,5; Typ=Typ:A,6; Index
 pilota=Index:N,3; Index druhého čl.=DIndex:N,3; Instruktor=Dvoji,B; Úkol=Ukol:A,12;
 Čas=Cas:D,'hh.mm'; Startů=Startu:F,2.0; Způsob startu=ZpusStartu:A,1; Imatr.vlečné=VlImatr:A,5;
 Čas vleku=CasVleku:D,'hh.mm'; Km=Km:F,4.1; Poznámka=Poznamka:A,17;

Jiné platby:

Datum=ODatum:D,'DD.MM.YYYY'; Index=Index:N,3; Doklad=Doklad:A,15;
 Poznámka=Poznamka:A,20;